

نهضت ترجمه معکوس و یک مطالبه

نهضت ترجمه معکوس دوحه پیش از سوی رهبر معظم انقلاب به عنوان یک راهبرد فکری و فرهنگی مطرح به یکی از کلیدواژه‌های بیانات ایشان در حوزه فرهنگ تبدیل شد.این مطالبه اخیرا پس از دوحه در جریان بازدیدایشان از سی و چهارمین نمایشگاه کتاب تهران نیز به شکلی دیگر مطرح شد،اما به نظر می‌رسد متولیان فرهنگی هنوز به درک دقیق ضرورت‌های آن نائل نیامده‌اند، چون کمتر شاهد آثار و پیامدهای عملی هستیم که انتظار می‌رود.

بروند جوان درباره موضوع نهضت ترجمه تذکری است در باب اهمیت ایسن موضع مبتنی بر تکرار مطالبه رهبری انقلاب در نمایشگاه کتاب تهران که امید می‌رود مخاطب خود را در میان متولیان امر فرهنگ برای اقدام و عمل جدی تر پیدا کند.

روغن کاری چرخ دنده‌های

ایران فرهنگی با نهضت ترجمه

صدر انقلاب، عبارتی بود که ابتدای

می‌رسید و اتفاقاً آنها که با عینک بدبینانه به انقلاب اسلامی نگاه می‌کردند از این عبارت برای ترساندن دولت‌های منطقه

سواستفاده می کردند، طرح ماجرا در رسانه‌های مغرض هم اینگونه بود

که ایران قادر داد انقلابش را از طریق حمایت‌های سیاسی از گروه‌های برانداز در کشورهای منطقه

گسترش دهد و یک امپراطوری بزرگ ایجاد کند،اما حقیقت ماجرا این بود که اساساًصدور انقلاب بیش از آنکه بار سیاسی داشته باشد، بار فرهنگی داشت، رسانه‌های دشمن سعی می کردند بار فرهنگی آن را سانسور و بار سیاسی اش را برجسته کنند تا ایران فراسی از همان ابتدا با عبارت صدور انقلاب پیوند بخورد، اما این قدرت نرم انقلاب اسلامی بود که بیش از همه دشمنان انقلاب را از ابتدای شکل گیری نهضت نگران کرده بود.

انقلاب اسلامی می‌توانست بیش از همه طر فیت‌های فرهنگی ملت‌ایران را باور و برجسته کند و تا همین حالا هم نفوذ سیاسی انقلاب در میان ملت‌های منطقه مبتنی بر همین مؤلفه شکل گرفته است، ملتی که قدرت خود را ام دیون بزرگان علم،ادب و فرهنگ در یک تاریخ پر فراز و نشیب و طولانی است، به‌طور عادی از نفوذ فکری و معنوی برخوردار است، از این منظر مطالبه بحق رهبر معلم انقلاب که با عنوان

نهضت ترجمه از چند سال پیش شکل گرفت، ناظر بر فرصت‌ها و ظرفیت‌های فرهنگی ملت ایران برای معرفی به جهان انجام می‌شود. طی ۴۳ ساله که از انقلاب اسلامی می‌گذر، بیش از همه قدرتهای استکباری کوشیده‌اند راه‌های نفوذ فرهنگی ایران به بیرون مرزهای سرزمینی را کنترل کنند، رسانه‌هایخش قابل توجهی از این مأموریت را برعهده داشته‌اند، اما فرهنگ ایرانی که حتی مغولان وحشی را در خود استحاله کرد و به بالین فرای مرزهای ایران ادامه داد، آنقدر توان و عظمت درونی دارد که راه خود را مانند قطره آب روی سنگ باز و به بیرون مرزها نفوذ کند.

نهضت ترجمه آثار فارسی به زبان‌های دیگر طریقی است که بر همین حقیقت استوار است، در این مسیر آنچه با عنوان طرح گرنت برای معرفی و انتشار فرهنگ و هنر کشورها به خارج مطرح است، جنبه‌های مختلف اقتصادی، سیاسی و روابط بین‌الملل و حقوقی را در بر می‌گیرد. در واقع طرح گرنت ناظر بسر هماهنگ کردن و هم‌افزایی بازارهای مختلف اداری و سیاسی شکل می‌گیرد که قرار است راه‌ها و روش‌های معرفی فرهنگ و هنر را مدیریت کند و وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی متولی گسترش و پشتیبانی از این طرح است. در این میان باید مراقب شیظنت‌هایی که می‌تواند روند نهضت ترجمه را به انحراف بکشاند نیز بود.

از ابتدای انقلاب رشد قابل توجه هنر سینما در ایران تحت تأثیر فضای معنوی اولایل انقلاب به گویتهای بود که همه جهان طی دوحده سیمینای ایران را با سبکی خاص که ارانه‌دهنده معنویت، انسانیت و شاعرانگی خاص ایرانی بود، می‌شناختند، اما این سیمینای خاص که رنگ و بوی فرهنگ ایرانی داشت و باعث فخر ایران در جهان بود به تدریج با کیفیمی مدیران فرهنگی ونفوذی‌های بدخواه ملت ایران به بیراهه‌های رفت که از دل آن جنسی از سیمینای ضداجتماعی و سیاه شکل گرفت که مطابق باسیاست‌های پیدا و پنهان خشون‌های غربی توسعه پیدا می‌کرو دس از مدت کمی به ضدخود تبدیل شد البته نهضت ترجمه با هوشیاری مدیران فرهنگ هنوز به این آسیب گرفتار نشده و دشمن نیز هنوز به این وادی ورودی جدی نداشته است، با این حال باید در نظر داشت که رشد و پیشرفت نیازهایی که می‌تواند اثر ترجمه دقیق و درست آثار ایرانی حمایت کند، مشروط بر رعایت افکار و اندیشه‌هایی است که به شکلی همه‌جانبه و دقیق فضای حول این مسئله را رصد کند و به‌طور ممتد مورد ارزیابی قرار دهد، ایران فرهنگی رانمی‌توان در داخل مرزها حبس کرد و قطعاً رابطه فرهنگی ایرانیان با ملت‌های دیگر روندی است که به مدد خدا و با توسعه ارتباطات و تیزهوشی و همت مدیران در آینده‌ای نزدیک به یک موج بزرگ تبدیل خواهد شد.

گزارش

روزنامه سیاسی، اجتماعی و فرهنگی صبح ایران

صاحب امتیاز: پیام‌آوران نشر روز
مدیرعامل و مدیرمسئول :محمدجواد اخوان
سر‌دبیر: غلامرضا صادقیان
آدرس: تهران، خیابان شهید احمد قصر
کوچه چهاردهم غربی پلاک ۱۲
سازمان آگهی‌ها: ۸۸۵۴۵۴۸۸
روابط عمومی: ۸۸۵۲۳۰۶۰
توزیع: شرکت نشر گستر امروز ۸۸۴۹۸۴۷۶
چاپ: همشهری
www.javanonline.ir

| روزنامه جوان | شماره ۶۷۴ | دوشنبه اول خرداد ۱۴۰۲ | ۲ ذی‌العقده ۱۴۴۴ | اذان ظهر: ۱۲:۰۱ | غروب آفتاب: ۱۹:۰۱ | مغرب:۱۹:۲۸ | شنبه شب: ۲۳:۱۱ | اذان صبح فردا: ۲:۱۳ | طلوع آفتاب فردا: ۵:۴۵ |

گفت و گوی «جوان» با معاون بین‌الملل انتشارات مؤسسه پژوهشی

انقلاب اسلامی در باب «نهضت ترجمه»

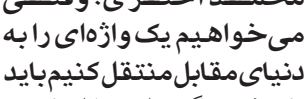
ترجمه یک رویداد و فرهنگ است نه برگردان کلمات

مصطفی شاه کرمی

«گاهی اوقات واحد ترجمه یک کلمه گاهی یک جمله، یک پاراگراف یا یک صفحه است، اما گاهی اوقات واحد ترجمه به معنای یک فرهنگ است، وقتی ما می‌خواهیم یک واژه‌ای را به دنیای مقابل منتقل کنیم باید یک فرهنگی را منتقل کنیم، آن هم به گونهای که مخاطب آن را بفهمد و در یافت کند.»

دکتر محمد اخگری، معاون بین‌الملل انتشارات مؤسسه پژوهشی انقلاب اسلامی که در رابطه با انجام کارهای ترجمه و انتشار کلت «خون دلی که

محمد اخگری: وقتی می‌خواهیم یک واژه‌ای را به دنیای مقابل منتقل کنیم باید

یک فرهنگی را منتقل بکنیم باید آن هم به گونه‌ای که مخاطب آن را بفهمد و دریافت کند

امریکای جنوبی و کشور ونزوئلا که تحت عنوان «سلول شماره ۱۴» صورت گرفت تا توجه به اینکه در آنجا سال‌ها بحث تفکرات و اتفاقات انقلاب بولیواری وجود داشته و افرادی مانند سیمون بولیوار سال‌ها علیه استعمار اسپانیا مبارزه کردند، باعث شد که از این کتاب استقبال بسیار خوب و قابل توجهی صورت بگیرد. چه اینکه تجارب آنها و رهبران انقلابی‌شان در کنار تجربه مبارزان انقلابی کشورمان از جمله

مقام معظم رهبری یک همگرایی و همسویی کلی در مبارزه با استکبار و استعمار دارد که برای آنها و فرهنگ‌شان امری محبوب و قابل تحسین و انتشاراتی‌ها جذایبیت‌سرتی دارد. برای ترجمه یک اثر قبل از هر چیزی لازم است دانیای مخاطبان آن اثر و جامعه هدف آن ارتباط برقرار شود که تحقق این مهم مستلزم انجام کارهای پژوهشی فرهنگی است. باید و با منطقه مخاطب هدف همگونی داشته باشد تا برای آنها ایجاد جذابیت کند و در نهایت منجر به همراهی آنها گردد.

معاون اسبق برون‌مرزی صدا و سیما در ادامه می‌افزاید: به عنوان مثال در رابطه با انتشار ترجمه اسپانیولی کتاب «خون دلی که لعل شد» در

حکمت

امیرالمؤمنین امام علی‌علیه‌السلام: گروهی از مردم که برای دنیا کار می‌کنند از فقر بازماندگان خود وحشت دارند؛ در حالی که خود را از فقر آخرت در امان می‌دانند و عمرشان را برای منفعت دیگران از دست می‌دهند.

حکمت ۲۶۹ نهج البلاغه

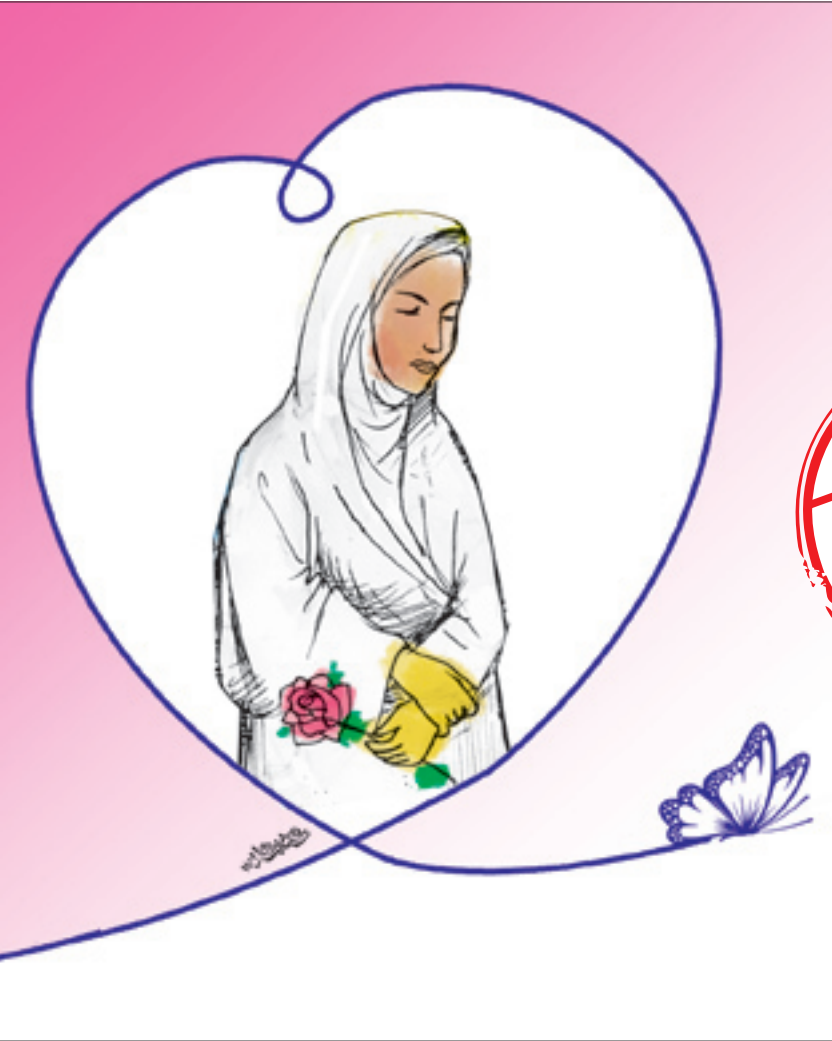
نظر قرار بدیم و مبتنی بر پژوهش و سلیقه‌سنجی که صورت گرفته‌بود، از رنگ قرمز عمک عکس دوران زندانی بودن مقام معظم رهبری در زندان ساواک برای جلد آن به نحوی استفاده کنیم که به نوعی برای مخاطب تعایف‌کننده فضای یک‌زندان باشد و در کنار اسم آن‌زندان شماره (۱۴) ذهن مخاطب را نسبت به محتوای آن راهنمایی کند. این گونه ابتکارات کتاب را جذاب و زیبایمی کند.

اخنگر با تأکید بر اینکه صرف ترجمه کلمه به کلمه یک کتاب کافی نخواهد‌بود، اظهار می‌دارد: ما در بحث تئوری‌های ترجمه یک تئوری به اسم ترجمه فرهنگ‌محور داریم. گاهی اوقات واحد ترجمه یک کلمه است، گاهی یک جمله، یک پاراگراف یا یک صفحه است، اما گاهی اوقات واحد ترجمه به معنای یک فرهنگ است. این بدان معنی است که وقتی ما می‌خواهیم یک واژه‌ای را به دنیای مقابل منتقل کنیم باید یک فرهنگی را منتقل بکنیم، آن هم به گونهای که مخاطب آن را بفهمد و دریافت کند. اول باید متن را متناسب با منطقه مخاطب تالیف کنیم و ترجمه صرف کلمه به کلمه منحصراً با توجه به اینکه ادبیات فرهنگی کشورهای مختلف با هم فرق می‌کنند، متفاوت است. در بحث ترجمه ما نه تنها به ترجمه تحت‌اللفظی کلمات و جملات باید اکتفا نکنیم، بلکه باید یک پایش فرهنگی و ذائقه‌سنجی در بین مخاطبان جامعه هدف و همچنین نوع ادب رایج و قابل فهم آن جامعه صورت بگیرد تا همه اینها در کنار هم به موفقیت اثر اثر ترجمه‌شده منجر شود.

روزنامه‌نگاری بین‌فرهنگی

این پژوهشگر، مترجم و نویسنده کشورمان ادامه می‌دهد: مخاطب باید که اثر ترجمه‌شده را درک و فهمد و با آن ارتباط برقرار کند. ما یک مفهومی در علم ژورنالیسم تحت عنوان «ژورنالیسم بینا فرهنگی» داریم که ترجمه نقش مهمی در آن دارد، ولی این ترجمه باید درست انجام گرفته باشد. مثلاً وقتی ما در زبان و آثار فارسی به واژه لاله اشاره می‌کنیم یا در شعری می‌گوییم «از خون جوانان وطن لاله دمیده» یا «در زمین کربلا ریاسد و رفت/ لاله در ویرانه‌ها کلوید و برق» این واژه «لاله» که در ترجمه صرفاً به عنوان یک گل برگردان و ترجمه شود چه اثری بر مخاطب می‌گذارد؟ ما آلاگرا برای تبیین آن در ترجمه نماد خون شهید بودن یا فرآیند حادثه کربلا را در نظر بگیریم، قطعاً باید واژه‌ای عبور کنیم و به نمادی از شهادت، ایثار و از جان گذشتگی برسائیم، به همین علت نمی‌شود صرفاً واژه لاله را از فارسی به زبان‌های دیگر ترجمه و برگردان کنیم، چون برای مخاطب نامفهوم خواهد بود. آن چیزی که اینجا مهم است، اینکه اولاً مترجم باید فرهنگ خودش را به خوبی بشناسد، ثانیاً فرهنگ کشور و مخاطب هدف را متابسبب‌سازی باید افرادی از همان که در بحث ترجمه‌شده در آن‌ها تخصص و تجربه دارند و درآشنی نزدیک به همان مفهوم اولیه برایشان ایجاد شده‌باشد. بنابراین ترجمه صرف برگردان یک کلمه یا جمله از زبان فارسی به دیگر زبان‌ها نیست، بلکه لازم‌ه توفیق آن مراعات همه این‌وجوه در کنار یکدیگر است.

نما حسین کشنگار

محمد صادق عابدینی

در گفت و گوی «جوان» با مدیر آژانس ادبی «سلجوق» مطرح شد

حمایت‌کننده‌ای برای معرفی نویسندگان ایرانی در ترکیه نیست

در ترکیه بیشتر نویسندگان پیش از انقلاب را می‌شناسند.

آثار صادق هدایت و فروغ فرخزاد در آنجا شناخته شده‌است، اما آثار نویسندگان توانای پس از انقلاب به دلیل اینکه تبلیغی انجام نشده، ناشناخته باقی مانده‌است

نخست کتاب‌ها همراهی و کمک دولت را داشته باشیم. طرح گرنت یا نهضت ترجمه باید در این خصوص کمک کند. **آیا نویسندگان ایرانی در ترکیه شناخته شده هستند؟**

در ترکیه بیشتر نویسندگان پیش از انقلاب را می‌شناسند. آثار صادق هدایت و فروغ فرخزاد در آنجا شناخته شده‌است. اما آثار نویسندگان توانای پس از انقلاب به دلیل اینکه تبلیغی انجام نشده، ناشناخته باقی مانده‌است.

بخش خصوصی در ایران می‌تواند برای نویسندگان ایرانی در ترکیه بازار بایی کند و آثارشان را به مردم ترکیه معرفی کند؟

امکانش هست، ما کتاب «ماهی سرخ کوچولو» را بدون حمایت گرنت در ترکیه با تیراژ ۱۵ هزار نسخه در چاپ اول، منتشر کردیم. آن کتاب توانست از وزارت آموزش و پرورش ترکیه کمک آموزشی بگیرد و به مدارس آن کشور راه پیدا کند و سپس به جمهوری آذربایجان برگردان شود. ولی این به معنای شناساندن نویسندگان ایرانی نیست. باید دولت زمینه فعالیت آژانس‌های ادبی را در نمایشگاه‌های خارجی فراهم کند تا آنها بتوانند با ناشران دیگر کشورها برای همکاری مذاکره کنند.

این اتفاق در نمایشگاه کتاب تهران رخ نمی‌دهد؟
ایراد بخش بین‌الملل نمایشگاه کتاب تهران این است که همیشه همان تعداد خاص از ناشران خارجی در آن حضور دارند. مثلاً از ترکیه همیشه انتشارات «کالتدر» می‌آید. در حالی که نیاز است که خانه کتاب لیست ناشران خارجی حاضر در نمایشگاه را به روز رسانی کند. می‌شود در کنار «کالتدر» دو ناشر بزرگ دیگر را از ترکیه بیآوریم تا بتوانیم

به آنها مذاکره کنیم. این مشکل در دیگر کشورهای حاضر در نمایشگاه کتاب هم دیده می‌شود. همیشه همان همیشه در نمایشگاه حضور دارند. **به غیر از ترکیه، در کشورهای آسیای میانه نیز همکاری دارد، در آن کشورها چقدر با ادبیات امروز ایران آشنایی وجود دارد؟**
من به تاشکند رفتم و در آنجا هیچ کتاب ادبی از ایران وجود نداشت، البته کتاب‌های دینی که از ایران می‌آید در آنجا با استقبال خوبی روبه‌رو می‌شود، اما آثار ادبی ترجمه نمی‌شوند.

به عنوان فعال بخش خصوصی، چه مسیری را برای معرفی آثار نویسندگان ایرانی در کشورهای منطقه پیشنهاد می‌کنید؟
مهم‌ترین ابزار این کار تبلیغات است. باید آژانس‌های ادبی در دیگر کشورها فعال شوند و بروشورهای کتاب‌های ایرانی را با خود به دیگر کشورها ببرند. حضور در نمایشگاه‌های کتاب می‌تواند زمینه معرفی کتاب نویسگان ایرانی را به ناشران دیگر کشورها فراهم کند. همان‌طور که گفتیم در ابتدا نیاز بود از آن ناشران در چاپ آثار ادبی ایرانی حمایت کرد. حداقل می‌توان ترجمه اثر را در اختیارشان گذاشت و در زمینه نشر به آنها کمک کرد تا در چاپ‌های نخست رغبت این کار را داشته باشند.

محمد صادق عابدینی

ناشر بخش خصوصی حداقل برای اولین‌گام‌ها نیازمند توجه و کمک است. باید سفارش بگیرد تا از فارسی کتابی را مثلاً به ترکی ترجمه و منتشر کند. اگر این اتفاق نیفتد در همان‌گام‌های نخست خسته می‌شود و ادامه نمی‌دهد. اگر می‌خواهیم آثار ایرانی در ترکیه شناخته شود و مردم ترکیه با نویسندگان ایرانی آشنا شوند، باید حداقل در ترجمه و چاپ